

ВРШАЧКИ ГЛАСНИК.

ЛИСТ ЗА МАТЕРИЈАЛНЕ И ПРОСВЕТНЕ ИНТЕРЕСЕ.

Изази сваке недеље на табак.

Цена му је годишње 4 форинта
 „ „ „ на по године 2 „
 „ „ „ на четврт године 1 „
 За Србију, Црну Гору, и остале стране земље
 6 фвр. или 12 динара год.

Власник:

МИЛАН КАСАНОВИЋ.

Рукописи шаљу се уредништву а претплата администрацији
 Рукописи не враћају се натраг. Неплаћена писма не примају се.
 ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ Ю НОВ.

Огласима је цена од реда ситних слова

За први пут 5 новч.
 „ други пут 4 „
 „ трећи пут 3 „
 сем билеговине од 30 новчића за сваки оглас
 За „придослако“ 50 новчића од реда.

Услед наше белешке из прошлог броја «Депутација» „Застава“ у свом 43. броју доноси на првом месту овај значајан чланак:

Жалосни знаци.

У данашњем броју бележимо две жалосне појаве. У Поганцу Срби православни прете, да ће прећи к унијатима, у Вел. Гају, да ће отићи к Румунима. За што? Једни и други незадовољни су са својим свештеницима, туже их надлежним духовним властима, траже, моле да им се ови свештеници уклоне и на послетку, кад увиђају да им је све узалудно, јер духовне поглавице не ће да слушају народне жеље и да изиђу на сусрет народу, па колико у интересу народа, толико више и ради угледа цркве, кад не ће да уклоне свештенике, — онда Срби православни у пренаједности прихватају се посљедњег, али за сваку осуду достојног средства, да ће се одрећи своје прадедовске вере или свога народа.

Пред овим и оваким жалосним појавама у местима где се оне догађају долази се до једног закључка: да верски и народни морал пада! Осудити је наше епископе, што у неким случајевима хоће да силом против народне воље намећу народу оне свештенике, које он не ће.

Осудите је тим пре, ако су ови свештеници својим понашањем изгубили народно поверење. Нису духовни пастири за то, да под својим

протекторатом заштићују своје љубимце. Није позив пастира, да у народу грубим начином понашања стварају мржњу, него да благом речи и праведношћу срца сеју љубав — али се не може мимоћи без осуде ни пренаједност оних, који одмах у љутини кажу да ће прећи у другу веру. Ма какве их невоље тиштеле, они, као синови православља, потомци славних предака не би никада смели о томе ни помислити, да преврну вером због тога само, што им није по вољи свештеник. Ако свештеник не одговара своје позиву имају они много пута и начина, да му доскоче, увек се од своје стране служећи достојним средствима, али одрећи се своје вере — то је нешто страшно! Било је некад кад су Србе и Турци на колац набијали, рушили цркве и манастире, кад су језуитски питомци усижаним гвожђем очи вадили — па ипак ми Срби за љубав свете православне вере подносили смо све те муке — али и под теретом тих грозота не остављасмо вере своје. Па кад су наши претци знали да гину за веру своју, као прави мученици, зар су им они достојни потомци, који због појединих цароха тако лакомислено прете, да ће ову веру напустити, коју су им дедови крвљу сачували?

Наши црквени поглавице, који би морали водити рачуна о замкама унијатства и оним агентима романским, који завађају Србе међу собом, да прелази к Романима, греше и

тешко греше пред Богом и народом, када у место да народ у вери учвршћују, они га још и слабе, не задовољавајући народним жељама ни онде, где су оне оправдане; али греше и они Срби православни, који, ако им се не задовољи, хоће да се свега својој вери. Ако који епископ тера инат против њих, смеју ли они за то да се одричу онога, што им је најмилије на овоме свету?

Србин је створен и мора да трпи, па да онет он остане Србин. Ако у којој општини живи по који свештеник, против кога је народ а кога се не може ослободити — народ је ваљда јачи од појединаца и ако не данас, а оно за цело сутра он ће победити. Али за то боље је чекати, боље је трпети него и у шали икада и помислити на то, да се одрече вере своје.

Дедови су нам је хиљадама хиљада жртава потоцима драгоцене крви сачували — а ми да је одбацимо због ствари, које нису ни из далека сличне старим бедама — то је за највећу осуду.

Што кажемо вере ради, то кажемо и ради народности. Србин је остајао Србин и онда, кад се није смео под небом јавно своје Богу молити — па зар да се данас нађе и један Србин и да се одриче Српства е тога што епископи не ће да изађу на сусрет праведној му жељи?

А епископима кажемо толико, да су наши стари архијереји сабљу пасали у борби за веру и народ, да

су на коцевима гинули и крв пролевали онда, кад је било доба, баш оно црно доба, да спасавају своје стадо, како не би залутало у унијатски тор и свој српски народ, како се не би претворио у туђи — па би и они данашњи, ако имају верске свести и српског родољубља, могли и морали бранити Српство од туђинштине, нарочито православље од унијатства, или ако га и не ће бранити (јер је народ свестан да се и сам брани) а оно да би могли бар на томе поради, да своје поверене овце грубим начином поступања и самовољом не натерају у крило унијатских сједбеника, који облећу највише тамо око Крижеваца, где се и највише и догађају ове ружне појаве.

Извештај.

магистратске седнице, држане у уторак 17. марта о. г. под председништвом вел. жупана г. Александра пл. Николића

Пре но што се прешло на дневни ред, поздравља г. вел. жупан повиоабрате претставнике, велећи им, да се нада, да ће ново изабрати претставници без икаквих личних интереса својски и савесно бранити и заступати интересе ове вароши, те се по овом прешло на дневни ред:

1. Извештај градоначевника за месец фебруар. — Пошто је прочитан, примећује в. пр. г. Франц Ротлер на оно место из извештаја, где се говори о ликвидацији тамниш бегејска друштва, те вели да је чуо да по предлогу конференције, која се држала у Б. Пешти, неће никако добро бити ако тако остане, како по нашу варош, тако и по

ЛИСТАК.

ГОВОР.*)

На светосавској бесједи
у Фочи.
14. (26.) јануара 1893.

„Благо оном, ко до вијек живи —
имао се рашта и родити!“

— Петар II. Његош. —

Високопштована Господо!

Драга браћо и сестре!

Народ, који цијени и уважава своје великани, који се срдочно сјећа њих, који дијелом предходи, да што свечаније прослави спомен свог добротвора, патриоте, просветитеља, научељаца и т. д.; који живијем примером — очигледно показује образованоме свијету, да се поноси својим слављеником, тај се народ мора рачунати у просвећене народе. — у којих је будна свијест.

И сваком, таком народу осигурана је будућност. Сваком том народу — сваки даном и ниче цијелије свете будућности.

Сваким га даном свијет образовани цијени и уважава. Томе народу и остале народности дају значајно име . . .

Народ, који ужива угледно име, међу образованијем свијетом, тај је народ срећан

*) Молимо г. писца за извину, што „Говор“ раније донели нисмо. А и овако не фали ништа. Што је добро, свакад је добро дшло.

тај се народ мора радовати; јер — сваки даном напредује.

— Па шта да речемо, за наш српски народ? С поносом стојим на овоме уваженом мјесту и веселим се, што сам и ја граница једна од тога многога ми народа!

Радујем се, што сам Србин, који умје и зна прославити највећег нашег добротвора . . .

Сваке године на данашњи дан — по разлијем нашијем крајевима — нема Србина а да се неће сјетити свог просветитеља.

Данас је општа слава Српства.

Ма ће ко био и ма шта радио, треба, да што свечаније прослави свога заштитника. Српске школе треба да славе свога патрона, а православна црква свога угодника и светитеља: — Ово је — као што рекох наша свеопшта слава

Српски народ сјећајући се данашњег слављеника Растка, сина Стевана великог Жупана Немањина, који се у калуђерству прозвао Сава, треба да се сјети на своју прошлост, — кад је највећи ступац и образ истине, ударно темељ српској просвјети и образованости — подижући школе, у духу српском — духу православном.

И ми славећи негда спаљеног светитеља на Врачару, ма тијем показујемо, наше патриотично срце, доказујемо, да умјемо и ми цијенити своје великани; а то чинећи и српски народ показује, да је рад просвјети и напретку, као и остали напредни народи. Тијела савиног нема, али су и сад ње-

гове свете ријеч; — живо је његово — опште уважено — свето дијело и он ће се сјажити на српском обзору — као најсјајнија звијезда у Српству — докле тече и једно поколење српско . . .

Заста, Високопштована господо! Ако се из мало ближе дотакнемо српске историје, освједочићемо се, да је српски народ — у прво вријеме свога цвјетања — био изложен већој опасности, него и један други народ на Балканском полуострву; — или и шта више него у цијела Европа.

Са источне стране бијесна најезда Азијати, а са запада разне туђинске слетке и пропаганде . . .

И Србин, кад је требао да што боље напредује и ради за културом, то је он један приморан, да се бори, — да очува своје име, — своју земљу, — и своју вјеру.

Мјесто просвјете, он се старао, да осигура опстанак, да обезбједи своју породицу.

Мјесто знања и науке, онда је владала сила и јунаштво; мјесто златног пера, свијетло се челични ханџар; мјесто неписане хартије пружио се бојно поље и т. д. Па је ли то Србин својевољно тражио?

— Не! . . . Он је то морао чинити, јер «човек, кад се топи и за сламку се хвата».

Србин се бори, бори, док се не умори, — и душман га прегази; — али не! . . .

Српски се дух и у муди и у невољи вијаше на развалинама негдањег Српства. И послје пет стољетног робовања, исправи се чист и неокан!

— А, ко угуди ту духовитост у наш народ?

— Једино православна вјера и наши лијепи српски обичаји: гусле, пјесме, славе, зборови и договори . . .

Све то подиже угњеченог Србина!

А, коме имамо да захвалимо?

— Та захвала припада нашем данашњем слављенику св. Сави, јер он споји православље са српском народношћу, које нас сачува од пропасти, да и ми сада можемо зашјевати пјесму радосницу . . .

Подигнимо школе ће год можемо и кад год можемо.

Васпитавајмо своју младеж у духу српском и православном . . . За што живимо, ако не ћемо потомству своје помоћи и морално и материјално?

Свак неко пару, — неко динар; на нама се не ће познати, да пропадамо, а међу тијем нашим ће потомству бити од користи.

А, за ту помоћ, коју ми њима учинимо, потомство ће нас благосиљати.

Ми будемо и умрели, а «на млађима свијет остаје!» —

Живот и рад св. Саве по српски народ, од колике је огромне користи, о томе требало би још много и много говорити.

Све што рекох, то само узгредно напоменућу о слављенику — просветитељу Сави.

Захваљујући Вам на оволикој посјети, срдечно волим: Неп ван Свештени дадо

многе друге општине, а и приватни ће по овоме не само штете имати но ће нела и поначио пропасти. Зато предлаже да седница закључи, да се општински правни одбор, да у споразуму са осталим општинама, сва законска сретства употреби, те да се предлог ликвидационе комисије не прими, већ да се такав кључ направи, који би пао за општине, тако и за појединце праведан био. Предлог в. пр. Ф. Ротлера, прима се једногласно а извештај градоначелника узима се на знање.

2. Обнародовање закона. — Узима се на знање.

3. Извештај верификационог одбора, односно избора варошких претставника. — Узима се на знање.

4. Отпис министарства за трговину, у погледу улаживања уписнице на обртничким, шегртским школама. — Узима се на знање.

5. Наредба министарства финансија односно избора чланова за признање порезно поверљиво. Бирају се: за редовног члана г. г. Геа Берначки а за заменика Сима Петровић.

6. Извештај вел. жупана, односно наменовања г. Јосифа Штерберга, за члана верификационог одбора. — Узима се на знање.

7. Извештај управног одбора за друго полугодје. — Узима се на знање.

8. Записник контролне комисије од 2. Јануара о. г. — Узима се на знање.

9. Предлог магистрата, односно попуњавања упражњеног места варошког и сарочадског благајника. — Закључено је, да се стечај распише.

10. Закључни рачун варошке и болничке а тако исто и болничке закладе и закладе за издање сарочадског дома 1892. год. — Прима се извештај комисије, са предлогом магистрата

11. Извештај грађевинског одбора, о нацрту за издање српских школа. — Грађевински одбор јавља, да су нацрти добри и да одговарају законим прописима те предлаже, да се исти вис. министарству на одобрење подастрју. Исти предлог и сам магистрат подиомаже.

За тим узима реч в. пр. г. Фридрих Хеша те говори против већ свршеног предмета. Вели да се и он слаже у погледу издања, али је одсудно противан да варош подпомогне српску црквену општину са 20. годишњом станарином; но да варош сама зида потребна здања и да су варошка својина У својој заслеђеној србодерској српби напомиње, да ће по његовом „бистром“ рачуну за 10 — 20 година и нестати српске деце за школу способне. (Та забора ту је мајоризација па ће нас нестати, та ко мисли он. А ми? Ми му овако по нашим довикујемо: да је и дружијих зверди било, па је опет остао Србин чврст у својој вери и језику, но што је тај наш већ одавна препознати србодер.) — За овим узима реч в. прет. г. Бура Цвејић, те у свом подужем а лепом говору, подија све наводе г. Хеша и чуди се да један претставник, као што је г. Хеша не зна да ствари које су једном закључене, не може се поново расправљати, с тим пре, што у данашњој седници стоји на дневном реду нацрт срб. школа, а да је то заиста тако, чита допис и закључак варошког прет-

ставништва од Новембра п. г. где се српској црквеној општини јавља, да је њена понуда примљена, т. ј. да је варош вољна да прими од срб. црв. општине на 20 год. 17 школских просторија, уз год. станарину, од сваке просторије 230 фор. која би свота год. износила 3910 фр. Дакле из свега до сад наведеног види се да данас не може више о том говора бити, да варош здања над буду готова не узме и д закуп те предлаже да се предлог магистрата прими В. пр. г. Франц Ротлер, вели у свом говору, да се не може сложити са мишњем г. Бура Цвејића е да се не може расправљати у овој седници о примању и непримању срб. школа, јер он држи да се онда рекло, да се тек при расправљању нацрта, коначно ова ствар реши. Пошто се нико више за реч не јавља, то г. вел. жупан ставља прво магистратски предлог на гласање и са 44 против 30 гласова усвојен би магистратски предлог. (Овом приликом морамо да заблагодаримо прво нашем врлом Србину г. Бури Цвејићу, председнику срб. црв. општине, а тако исто и свима србима претставницима, који не пропустеше, но сви листом дођоше у седницу, те тиме допринеше да се ова тако важна ствар по нас сировела. Живили Срби претставници!)

12. Постапање односно покрива 35.000 фор. одређених на подизање вршачко-ковинске железничке пруге. — Закључено да се подигне зајам са 5% од оvd. штедионице, и да се тек од године 1894. амортизација у буџет стави.

13. Молба Томе Вељковића због каздрмисања панчевачке и белоцркванске улице. — Закључено је, да ако не добије довољно камена ког је угодно, да сврши од панчевачке улице колико може, а остали посно да доврши до године.

14. Молба барона Ђорџа Стојановића за припомоћ односно Вршачко-Лугошке железничке пруге. — Закључено је, да ће варош како морално, тако и материјално то подузети потпомоћи, тим пре, јер види у овој пружи велику корист и будућност за нашу варош. Но о количини своте изразиће се тек онда, кад се буде доказало да му и друге општине по могућству своју припомоћ изрекне буду, и кад ова ствар у свом реду доведена буде.

15. Закључни рачун, варошке мировинске закладе од 1892. године. — Узима се на знање.

16. Молба Карла Најкома односно закупа уварошеног земљишта на „привенци.“ — Одобрава се, с тим да има 4 фр. г. закупи плаћати.

17. Молба сенатора Карла Фридриха, за тромесечни допуст. — Одобрава се.

18. Избор оверовљивајућег одбора. — Наабрани су г. г. Бура Цвејић, Коста Миљковић, Васа Канаки, Виктор Јегер, Антон Виндауер и Пера Тич.

За овим је седница закључена.

Д О Н И С И.

Велики Бечкерек, 16 Марта 1893.

Организација српске народне радикалне странке! Ако је нужна једној страници организација, то је нашеј народној радикалној страници најужнија. Не за то само да смо бројно умножени, но да видимо у тој множини

После по сата одбио се један чамац од обале и журно је по мирној води преко у аду. У чамацу беху тајанствени старац и Стојан, овај последњи је весело а старац је крмарио. Наједанпут Стојан преста веслати и рече: „А како ће мо без оруђа? па још усред дана... Они нас могу сизати и осујетити нам намеру...“

„Небој се — рече старац. — Они нису ту, Босиљка је сама и чува је један неки Тима, који је просто оруђе у рукама зликоваца, јер га је њихов вођ преварио и узео га у службу да чува Босиљку, за коју му рече да му је сестра и да од више година пати од лудила.“

Стојан опет завесла. Жеља, да што пре види своју драгу Босиљку, уди му давовску снагу, и он је тако весело да је чамац као стрела журно.

Чамац најје ишао овим правцем куда смо видели, да је грбоња некад отишао, већ сасвим другим правцем. Он је далеко оставио нама познати рукав реке и тек после два сата мучног веслања сави у један други рукав, који не беше обрастао жбуњем, но беше сасвим чист. По том рукаву пловио је чамац чатав сит и тад удари о десну обалу и заста. Стојан искочи из њега и привесе га за један врбовиц, а затим и старац искочи.

„Сад напред — рече овај, и брзо се

праве искрене радикале, који ће својим делом доказати да су достојни носити име „радикал.“ Био је до сада и таквих који су под маском радикалства тражили ли своје користи, али сада када се буде организација сировела, надим се да тога неће а и неће бити. Сваког таковог издајника, странка ће најстрожије осујетити и искључити га јавно у својим органима. Ето зашто нам је потребна организација. На позив радикалног клуба, који је по свима странкним листовима објављен, да се организација сировела, одазвао се и Вел. Бечкерек, те је у недељу 7. о. м. одржан овде бирачки збор у читавици кој дворници. Дворница беше дупком пуна. Збор ру овом председавао је оvd. уважени трговац г. Милан Михајловић. По другим предметима прешло се на организацију странке, те је г. др. Е. миз Гаврила предложио за изборни одбор ову г. г. др. Светозара Петровића, Симу Никифоровића, пароха, Милана Михајловића, трговца, Јоцу Траговијевића трговца, Љубомира Марковог учитеља, Цвету Виндановог, занатлију и Живу Радановог, који су од стране збора једногласно примљени. На предлог г. М. Михајловића, учитеља, изабрала су једногласно ова г. г. др. Емил Гаврила и Арса Поповић трговци, за изасланике на главни партијски збор. Овај је избор поздравно збор са бурним Живили! Велики Бечкерек је своје учинио а сад долази и срез да своје учини. Но као што ће нам извесно познато бити, придружили се Вел. Бечкерек и перлезки, модошки и врањевачки срезови те ће и они овде у Бечкерек на Цврти 21. о. м. одржати свој јаван збор. Предмети збора биће ови: 1.) избор среских изборних одбора, за сваки срез, но наособ. 2.) избор 2 изасланика за сваки срез, који ће исти на општем збору заступати. 3.) Становиште бирача, према прошлом саборском раду. 4.) становиште бирача према будућем сабору у ствари намерних промена у погледу црквених матрикула, грађанског брака и изједначења народносног права.

Како се види, народ има вољу за рад, само треба живо порадити да та воља у народу и остане, а не као што то обично бива за кратко време.

Још вам имам једну радосну вест јавити а та је, да ће у нашу срећну доћи први српски кошмар г. Ђорџе Бабић. Одаво је то била жеља бечкеречана а сад ће да ми се и испуни. Г. Ђ. Бабић приређиће у суботу и недељу, на цврти своје претставе у гостиони код „Бруне.“ Дали ће се српска публика онако, како треба одазвати, идемо да видимо.

М. Мр—В.

Самош, 8. марта 1893.

Данас је уз највеће одушевљење обављен избор пароха у нашем месту. Још синоћ у 4 сата приспео је високоуважени наш прет. г. Ђ. Вукашиновић прота вршачки са својим атлатусом и одсео у гостионици г. Хаза.

При улазку у гостионицу дочекали је од много особа, међу којима је био и перовођа црквене општине. После четврт сата дође и г. парох адм. Д. Дрвољак, па после г. Ј. Перћ и к. обрајтант у миру, г. Т. Калејски бележник у миру, и најпосле председник и подпредседник црквене општине са вођом Б. Кочобом који их је његовој пречастности представлио.

Његова пречастност све је ове најљубазније је примио, о здрављу њиховом и о породици их упитао и о стању наше св. цркве разговарао. Неки су се одма укљонили а неки су се са пречастним и до 6 сати забављали, па после удалли е да се његова пречастност од даљњег пута одсрвати може.

Данас у 8 сати пре подне објави звоно с куле наше св. цркве, да се скупиштинари скупе. Није звоно ни стао а школа беше дупком пуна које скупиштинара, јер једва чекаше да залазани дан дође да себи духовна оца и наставра бирају.

С каквим одушевљењем, с каквом радозљиву чекаше Самошани овај дан, види се отуд што осми зрелих људи кућног старешине био је пун ходињ младих а сваки дечак и деце. Ваљда нај: ни једна кућа не заступљена била,

изгубише у шумском ирану. Дуго су ишли, кад старац наједанпут заста и показа Стојану опалу кућу, која се једва видела од густог дрвећа и још гушћег жбуња: „Ту је Босиљка — рече и пође напред. У Стојанови грудна силно закуца срце и скоро да обори старца тако је журно и гурао га напред. Кад дођоше блазу куће, једва се провучоше кроз бодљивасти шипраг и нађоше се са поцепаним хаљинама пред кућом. Са стране где су они били, кућа не имађаше прозора.

Старац пође напред, савише на једног и другог бошка и нађоше се пред отворени врати. Са чађавог банна њипи носави Тима и уверено их погледи: „А, а одкуд ви!?... ко сте, шта ћете овде? промуца.“

„Не брбљај Тиме, буди миран, јер иначе ћеш — проговори старац и у руци му се заблеста оштар нож, ког је испод огртача држао.

„Натраг! викине Тима. — Господар ми је заповедио да никога... никога...“

„Бут' бечаче! викине старац. — Твој господар је харамнија... боље отвори лепо врата од себе.“

„Небу... Напоље ловови — викине Тима и сличи да с чивилука силне захрђану пушцу.

„Ха! зар хоћеш да погинеш — викине Стојан, као лав сличи и счена га за прса и тресао га је као камено пласе.

а из неке по два и три бирача тако и публике.

Приспе и залазано време десети сахат и наш прет. г. конзисторијални повереник у присуству частног г. Мите Шајића суседног нам пароха Мало Маргитског спустише на праг шк. ходиња уз бурно живило г. прота! живило Дрвољак!

Пошто се народ утиша устане његова пречастност и разложи ради чега је дошао и позове свога атлатуса да на глас прочита допис високе конзисторије глас овог избора. По прочитаном акту буде позват перовођа да води списак и присутне чланове уписише. За време уписивања чланова владала је нема ташина јер перовођа при ступању чланова и публике у дворану наредно је да чланови поседују сви на једну а публика на другу страну у сквијама.

Пошто су присутни уписани, перовођа прочита их све гласно, е да се види дали су сви уписани.

Присутних беше 66 чланова и приступи се избору.

У кандидацији били су прет. г. Васа Бранковић парох Делиблатски, частни г. Д. Дрвољак адм. парохаје наше и частни г. Б. ш. Бота парох Јарковачки.

По што су имена њихова прочитана захори се из школе из ходиња и с поља живило Дрвољак, тако да се прилично морало причекати да се та реч утиша. Оне споља морали су жандари натерати да ћуте и тако се утиша тај силан свет.

Но, по што су два три скупиштинара викали и за г. Боту, то се на захтевање целе скупиштине приступило јавном гласању.

Скупиштинари (бирачи) гласаше јавно са свог места. Гласове су писали г. Лаза Перћ и кр. обрајтант у миру г. Тоша Калејски бележник у миру и г. Т. Предић перовођа цркв. општине, а контролу је водио г. Јован Кочоба учатељ у миру и г. Јован Тодоровић тргов. —

По прочитању гласова нашао се да је гласо на г. Дрвоља 47, а на г. Боту 19 гласова г. Бранковић —

По што је г. Дрвољак законом прописане више од две трећине гласова добио, биде од стране његове пречастности г. Вукашиновића протопрезвитера за пароха Самошког проглашен.

Живило! живило! живило! Заори се по но во како из дворане тако и споља.

Док се записник писао одоше 4 — 6 скупиштинара по изабраног пароха те допратавиши га са небројено гоголавих младих и деце уз радосно живило. Тронут овим дивним призором ступи у дворану поклонивши се прет. г. протопрезвитеру, после чега уз реч перовођа и у име општине поздрав га кратким говором, на које се г. Дрвољак лепо општински одоздравно.

Тако ми свршисмо и обависмо у врло лепом реду и највећој ташини први наш избор пароха, и први пут добио Самош себи пароха, који неће нас на парохаје делати по што до њега беху две једна Чавошани а друга Сечанска парохија.

Коме имамо захваљуити што је избор у таквом лепом реду текао, да су се и присутни жандари морали дивити том реду.

На првом месту заслужује велику хвалу наш пречастни старина г. прота Ђ. Вукашиновић који је знао својим очинским и благиим речима упозорити народ на ред, велики: браћо само мирно и трпљиви будите, па ће се свима по вољи учинити.

Па зар није и учивено? Да како да јесте јер је сваки дао свој глас коме је хтео и свршило се у најбољем братском реду. Живило г. прота. Живила свет самошке општине. — Ника будемо опет браћа, јер избор не може бити без странака, а овај је баш могао бити.

Један скупиштинар.

Допис овај немогосмо допети у прошлом броју, пошто нам је доцне стагао. Ур.

НОВОСТИ ИЗ МЕСТА.

Главна скупиштина. Као што смо извештени, главна скупиштина нашег певачког друштва, одржаће се у своје локалу данас на цврти, по подне.

„Стојане зачу се сад из побочне собе Босиљки глас, која кад чу Стојана, нагне на врата да их отвори, но ова беху забрављена.

„Босиљка! викине Стојан и посрне, па пошто је дотле старац дохватио Тиму и оборио га, као поманан журно на врата, одуше се и остави их.

Двоје заљубљених падоше једно другом у жарна загрљај и плакаху.

„Ох Боже! хвала ти — викине Стојан и заљубаше свога драгана, као да би хтео све ово надокнадити шта је изгубила док је у овој гнуеној пещини робовала.

И тајанствени старац је плакао, а Тима, коме је старац упртато испричао ствар, стојао је као сламењен и забленуто је гледао што се око њега збива.

„Хајмо, журнио се — рече на последњу старац.

После неколико минута кренуше се сви заједно и удалаше се, а цуству кућу оставише саму, да се у њој дивљак скрива.

(Свршиће се.)

снаге, крпелости, здравља, мира и весеља, да се и на даље овако дружено састајемо; желећи вам приватну светосавску забаву, плачем из дубине душе: св. Сава нек вас благослови својом светом десницом. — Живело Његово Величанство Фрањо Јосиф I! Живјео српски народ! Живјеји!!

Говорио: Мар. С. Поповић — Родољуб.

СИНОВАЦ

(РОМАН)

(Наставак.)

О солобођење.

„Не ваљи младићу — рече озбиљно старац и снажно счепла Стојана за руку и задржи га. — Немој да твојом сумњом убивеш и себе и твоју заручницу, а да помогнеш убаци оца твога, чаја крв вањаје на небо и чији дух те преклање да га осветиш... Дођи к' себи и веруј ми. Питаш ме зашто их закону предао нисам?... Још ове ноћи ће допети у руке правде... тако ми Бог помогао!... Не оклевај, већ пођи самном — ако ти је Босиљка мила.“

На ове свечано изговорене речи старчеве, Стојан заста као укопан, беше забуђен јаво, па онда викне: „Верујем ти, води ме“

Ударен кањом. Ноћу између петка и суботе око 2 сата преминуо је сенатор и шеф порезног звања г. Бакаловић, ударен кањом. Мир пепелу његовом!

Хвале вредно. Госпођа Софија Л. Цвејића изводела је поклонити саборној цркви једну одежду са целим јој прибором, од црвеног свиленог дамаста са златом искићену. Ово дело свакако је хвале вредно, те јој с тога кличемо: Живела дична Српкињо, да Бог да се и други угледали на тебе!

Дифтиритис. Код нас се прилично опажа код деце дифтиритис, с тога препоручујемо родитељима да добро припазе на своју децу, да их чувају од зиме, поглавито сад при овом варљивом времену и да се окану бајања и других невољезних еретава, но да одма потраже помоћи у лекара. Немојте ово наше старо употребавати: „А шта ће му доктор помоћи; ако има дана он ће живети, а ако не непозвај му нико, па ни доктор.“ Ми би свакога саветовали да одмах, ако би се та несретна бољетица показала, позову лекара, који је за то позван и који је своју младост провео учећи своју струку, а не поверовати живот свога детета простим женама и људима, који иду те varaју свет, својим лудоријама.

Училишка дрскост. У понедељак по подне, између 3 и 4 сата прошао је један наш пријатељ поред куће г. Максе Пантелића, учитеља П. мунт. разреда и пред кућом затекао три ученика: Живу Миљковића, Светислава Радака и Јоцу Грујића где у карлицама носе песак, те га по авлији размећу. Овакових случајева било је већ више пута. Код г. Максима није то ништа ново, али нам је свакако чудно, да наша школска власт олако узима овакве ствари. Ми замишљамо да деца која су послата од својих родитеља у школу, нису у исто време послата и да вуку песак. Г. Максиму ако је до песака, он хвала Богу има од куд, па нека наими кога сиромашка да му песак носи, а не школско дете. Нами је јако жао што ће оном приликом „осетљиви живци“ у господину Максиму јаче да заиграју, но кад је оно од оног малеше јабуку појео. Али шта ћемо, нисмо му ми криви, он не треба да је тако „грамзљив“, па му и ми већемо преговарати. Али шта ће те, трбушари свугде морају да се покажу, какви су!

Наша железничка станица, опрваљена је у неколико те одговара своје позиву, има 3 просторије удешене за путнике и снабдевене потребним намештајем, само је желети да се већ једном и рестаурација отвори. Оваковој станици као што је наша, где имамо и споредну пругу Вршац, Бечкерек а у скоро ће мо имати и пругу Вршац-Ковин, потребна је свакако рестаурација. Као год што држ. жели да вуче користи тако исто и путници с правом могу тражити од држ. своју удобност. Непријатно је то, кад човек мора овако уморан од пута, још трпети глад и жеђ. Зато позвани постарајте се те угодите овако, како ће сваком право бити.

Ушло се у траг. Нашој полицији пошло је у неколико за руком, те је већ неке затворила, у погледу царе часовничара Полера. Свакако добро би било да се допову уђе у траг, како би се избегла хрђава тумачења.

Разрез порезе. За кратко време састаће се комисија, којој спада у дужност да разреже порез на радње. Пореза се као што је већ свакоме познато разрезује сваке три године, те по томе долазе сви они који су пре три године разрезани. Упозоримо наше занатлијство, да непожално труда но да оде у порезно знање те да извиди колико му је дотични чиновник коншикриције уписао каффи, шегрта, соба и др., јер се више пута деси да се и по нешто више унеше. Сад је привака да се те ствари одклоне, после ће врло тешко ићи. Зато не оклевајте по се пожури те и уредите ваше ствари. И тако ваш свет доста плаћа, та бар да спасе оно, на што не мора плаћати. Дакле позор!

Преглед. Пошто се појавило више случајева дифтиритиса у оближњем селу Влајквцу, то је пре неки дан приспео Б. пеш-

тански санитарски инспектор г. др. Терн, у пратњи комитатског лекара г. др. Брајера, саопшеника Тапоа, окруж. лекара др. Киофа и срезког лекара др. Аберла, те су сви скупа отишли у Влајквоц, те прегледавши, закључили, да у селу Влајквоцу нема више дифтиритиса.

Исељавње у Америку. Министарство унутрашњих дела послало је распис на све муниципалитете, па тако и на нашу, у којем се јавља да атлантско лојд друштво, неће више примати путнике за Америку и на фердеку, као што је то до сада било, но који хоће да путује, моћи ће само првом или другом класом путovati. Дакле јавља се, да путници који намеравају путovati за Америку несмеду никако проћи кроз Немачку, јер ће им власти тамошње на пут стати.

Орфеум. у Коновој гостиони, приспео је једно друштво из Пеште, које се састоји из 16 особа те ће приредити неколико шаљивих претстава са певањем, за време кат. празника.

Циркус Волнер. У уторак била је последња претстава у Волнеровом циркусу. Друштво је отпутовало из наше вароши, у четвртак.

Новачене. Резултат новачења у нашем срезу овај је: по годинама обавезних било је у I. кл. 241, у II. 185 а у III. 176, од ових нађено је способних за војску у I. кл. 49, у II. 18 а у III. 23. По одбитку способних, оно је друго све које неспособно, које болесно.

Преглео излазити. Од прошле недеље престао је излазити мађарски лист „Délvideki Nemzetör“, што га је издавала штамарија Ветла и Веронића.

Претрес. 17. о. м. био је претрес у Белој Цркви Јосиму Андрејевићу, (Гакуљу) због разних превара. Исти је доведен из Блештанског затвора, где је такође због преваре затворен.

Кесароши. За време вашара неки лупежи изкупише 23 фор. Јовану Александреску из Клоподије, за време спавања, у бириу ко „2 пиштоља“, Тодору Србу из Јаса 193. фор. и на желез. станици Јовану Каменову из Дете 23. фор. Наша полиција живо трага за лупежима.

ИЗ СРПСКОГ СВЕТА.

Избор пароха. У Кусићу изабран је г. Милаутин Јорговић там. администратор за пароха са већином гласова. У Самошу је такође са већином гласова изабран за пароха г. Димитрије Дроњак. Честитамо.

Генерал Сава Грујић. Услед смењивања и пензионисања г. генерала Саве Грујића све скоро новине, и грчке и француске и друге у Цариграду, ишлу с похвалом о г. генералу, досадашњем српском посланику у Цариграду. Између многих лепих таквих изјава навешћемо само шта наше „Moniteur Oriental“ у своје 567. броју. Он вели: „Бег. Екск. г. генерал Сава Грујић, кога је српска влада сменила са посланичке дужности с тога, што се је кандидовао за радикалног народног посланика, оставиће нашу варош за дванаестину дана. Растајући се са посланством Србије, за генерала С. Грујића и овде ће сви једнодушно жалити. Генерал је вешт дипломат и сваки га је волео, а такође је живио и поштовање отоманске владе и дипломатског кора. због своје велике вичности у политичким пословима. Његова мирноћа и умерност, истицале су у друштву његов такт, његову благодет и његову учтивост. Србија ће тешко моћи наћи таквога државника, који ће овде репрезентовати с толико ауторитета. Дознајемо, да је у част г. генерала Грујића давао руски амбасадер ручак 11. о. м. на који су позвани сви чиновници и руске амбасаде и српске легације. А 13. истог мес. позвао га је аустро-угарски амбасадер на дежне. После недеље примиће га у опрштајној аудијенцији Његово Величанство султан, а по том ће се одмах кренути железницом у отаџбину. И ми с наше стране најављујемо, а то јачајемо сваки увиђа, да је јако неударно, чак и штетно по српске интересе, тамо сваки час мењати посланике са тако знатног места, као што је Цариград. Друге срећне државе, па и нај-јаче, гледају да им је посланик у овоме месту чиновник који је ту и започео своју каријеру, који дакле познате ситуацију изадавна, а Срби, који су највише упућени да у Цариграду буду добро заступљени, падају у оваке погрешке. То није само сад, увек је скоро тако било.“

„Застава“ у своје 43. броју доноси: **Не ваља тако** Пре неколико дана дошло је преко 60 сељана из Вел Гаја у Вршци, да моле госп. епископа нека би већ једном потврдио избор изабраног пароха г. Димитрија Радовића. „На примерду једнога из депутације, вели „Вршачки Гласник“ да ако г. епископ не ће да потврди пароха, кога су они изабрали и кога цела општина хоће, они ће сви прећи Романима јер нису у стању више издржати неуредности садашњег администратора. Г. епископ им је са свим у кратко, чисто и бистро одговорио да он и не треба такве шугаве овце.“ Овај и овакав одговор из уста једног духовног поглавице достојан је, да се осуди, јер он изазива огорчење и немир, а мислимо, баш због онога, што су сељани казали да ће прећи к Романима, да је и српска и пастарска дужност налагала, да г. епископ саслуша њихове жеље и, ако су оправдане, да их и оствари, доказујући им, да не ваља одмах у љутини и пренагљености претети, како ће се одметнути у Романима. Овако правом се и г. епископу може рећи: не ваља тако!

Атенат. Јављају из Турције: „У недељу 28. фебруара догодило се код нас чудан атенат. За то чудан, јер се догодило у суседству варошке куће, на дослуку месне полиције, у 9 часова у вече. Неки до сад непознати зликовац дошао је у дворште учитеља Јована Петровића и закуцо на врати, по што су врата била закључана. Учитељ је ишчекивао своју жену, која је била у Сентомашу на вашару, и не саутећи на какво зло отворио врата. У тај мах пушка пуче и сасу сво одово у довртак и прође кроз пешчир учитељев. Учатељ од великог изненађења отисну се натраг и паде. Но срећом није ни мало повређен. Кад је к себи дошао, дохвати своју пушку и по речима његових суседа ошати 6 пута према варошкој кући, да би се когод жив појавио и притекао му у помоћ. Али се нико не појави. Варошка кућа је преко пута од учитељева стана, па се нико није појавио на тих 6—7 хитаца. Заста чудновата безбедност! Тек трећи дан после атената дошли су сентомашки жандарми, да праве предистрагу, па ништа не дознадоше ма да су им назначене сумњиве личности.“

Дубока старост. У котару Градишком а у селу Машићима живи један старац именован Буређ Бајић који се је родио по његовом личном казивању 1770 год. дакле сад има 123 год. Исти је здрав и сад још и чува марву, добио је такозване „дечије зубе.“

СЛОВЕНСТВО.

Русија 29 марта прославиће југозападни крај Русије стогодишњицу свога присаједињења. Тога дана по свима градовима и селима држаће се парастоси царици Катарини II. и првом генерал губернатору М. Н. Кречетникову. За тим ће бити благодар. у част стогодишњице присаједињења и мно гошестељиве императору и царском дому Главни центри прославе биће градови Каменец Подолск и Житомир, где ће после црквене прославе бити војнички парад и за тим предавања за народ о томе истораском догађају.

ИЗ БЕЛОГ СВЕТА.

— Из Цариграда јављају да је Краљица Наталија стигла 14. (26.) марта у Цариград, те је у пратњи посланика Грујића посетила Султана, који ју је доћео окружен великодостојанственицима. Султан се изговорио код краљице, што је не може на две познати ради поста рамазана, поделио јој је шефатарски ред у бриљантима и врадио посету. Краљ Александар, кога је особито пријатни дочек његове матере у Цариграду јако дирнуо, захвалио се султану најтоплије посебном дешетом.

— Многобројно потомство. У једном месту у Тиролу живи још и данас удовица од 95 год., која је до сада имала 11 деце 54 унука, 170 праунаучади и 1 прапраунауче. Од тих 239 потомака живе данас њих 181.

РАЗНО.

Величина светске изложбе у Чикагу. Угледни виђињер Валтер Кербер описује грађевине светске изложбе у Чикагу овако: „Величина индустријске палате на колумбијској светској изложби у Чикагу тако је огромна, да заузима само ова палата скоро исти простор, као што га је заузимала бечка светска изложба. Но ако су и ове димензије управо до сад ненадмашене, још је веће чудо унутарња конструкција ове оријашке зграде, којој у грађевинарству нема пара. Огромна унутарња централна дворана коју окружују велике споредне дворане, дуга је 500 метара. Но ови бројеви неће бити сваком доста јасни. Да се оцене димензије, морају се упоредити с познатијим

просторима. На пр, берлински оружињички трг са свима својим грађевинама, могао би лако унутра ући. Који не знају тај трг, нека знаду да би у простор ове дворане стало 1000 летњиковца са свима господарским зградама и становањштвом од 5000 душа, а да не би нимало сметали. Код Колумбуових светковине, која се месеца октобра 1892. држала у тој оријашкој дворани, седело је ту 145.000 људи, а при том дворана није била препуна. Збор од 2500 певача, није се на удаљенијим местима ни чуо.

Српске школе у арадском протопресвитерату Српских вероисповедних школа у арадском протопресвитерату има: 10 мушких, 9 женских и 15 мешовитих, свега 34. Школски дворана има 34. Учитеља 24 учитељица 10, свега 34. Учитељских станова 20. Земље школске и учитељске има 105 ланаца и 1023 □ хвати. Обавезне деце за школу било је прошле године од 6—12 година 2194 мушке и 2009 женске, свега 4203, а од 12—15 година: 859 мушке и 797 женске, свега 1607. Школу је полазило од деце од 6—12 1702 мушке и 1297 женске, свега 2999, дакле у школу није ишло 1204: од деце од 12—15 година полазило је недељну школу 395 мушке деце и 290 женске, свега 685: у школу није ишло дакле 925.

При тркама које ће се у овој години извршити у Фрајдену код Беча, утрошиће се на награде један милион три стотине двадесет хиљада дина.

Нова справа за удешавање сахата. В. Матис, механичар и часовничар у Остероду, измислио је једну справу којом се могу повољно дотеривати сви сатови на једној железничкој линији, у опште свуда где има много сахата, који треба да показују једно исто време. Помоћу те справе сви сатови раде тачно и њима се управља из централне станице. Овим се проналаском одмах користила Управа Државних Железница у Немачкој и по наредби њиховога министарства саобраћаја у скоро ће сви сатови на линији Хановер — Хамбург бити снабдевени овим сравама.

Електрични гласовир. Као што јавља Electrical Worde, заступник њујоршког друштва „за аутоматске гласовире“, налази се сада у Чикагу. Он је подвео комисији за светску изложбу један предлог, по коме би на изложби свирали у једно и исто време 400 гласовира а само једно лице да свира на једном гласовиру; наравно све ово помоћу електрицитета.

Шта ли још неће електрика радити!

†

Моје непрежањеном супругу,

ТИМИ МАРКОВИЋУ
трговцу.

даваћу у суботу 3. Априла у 8 сати пре подне шестомесечни парастос у саборној цркви. ожалостена Катарина Марковић, суруга.

2—3

ОГЛАСИ.

„КАЛУЂЕРСКИ БИРТ“
услед његовог романтичног положаја, најлепше је место за летње излете, а у случају непогодног времена има доста просторија подигнутих за заклон. — У свако доба може се добити: штајбршског пива, разна вина, ладна јела и т. д. са поштовањем: **Карл Шустак**, угоститељ.

Важно!

за подузимаче грађевина

Свеже приспевиши беоцински цемент, може се добити у свакој количини по фабричној цени у,

ГЛАВНОМ СТОВАРИШТУ

Беоцинске цемент-фабрике
Браће Сајберта,
поседника, пар. владна
1—3.

Објава.

Пошто ћу за кратко време овде на главној пијаци отворити трговину кратке, беле и помодне робе, то за негу потребујем једног помоћника и 2 ученика.

Јован Димитријевић,
трговац.

Ближе се може сазнати у трговини г.
Хуге Фриша. 3-3

Кућни плац под бр. 1360.
Продаје се из слободне руке. Ближе се може сазнати код г. др. Н Поповића адвоката, дворска улица бр. 1608 у Вршцу. 2-3

КОСТА НЕДЕЉКОВИЋ

ЖИЖИРИЈА

у својој кући, (друга поред саборне цркве) на житној пијаци

У ВРШЦУ

Препоручује своје богато стовариште сваковрсних **МОДЕРНИХ КРУТИХ И МЕХАНИХ ЖИЖИРИЈА**

по најновијем фазону **СВИЛЕНИ, од ФИЛЦА, СЛАМЊИ, и ЛЕТЊИХ КАПА, КАКО ЗА ОДРАСЛЕ ТАКО и ЗА ДЕЦУ.**

ПО НАЈУМЕРЕНИЈОЈ ЦЕНИ

Даље имадем разних крутих црних и у фарби шешара, старијег фазона које распродајем усјед скућеног простора моје радње у половину купљено цене.

Примај сваковрсне оправне старих шешара пеглање цилиндра и т. д. Поручбине са стране извршују се брзо и тачно уз наточ (Pr Nachnahme) поштом.

Са поштовањем
Коста Недељковић

3-3

ПРВА ВРШАЧКА ПИВНИЦА

У ПРВОЈ ВРШАЧКОЈ ПИВНИЦИ

ФРАЊЕ КОВАЧА

НА ГЛАВНОЈ ПИЈАЦИ

точи се од данас чаша пива по

8 НОВЧИЋА.

ПРВА ВРШАЧКА ПИВНИЦА

ВРШАЦ У МАРТУ 1893.

II. H.

Част нам је до знања ставити, да смо добили главно стовариште, за Вршац и околину **ЧИКЛОВАЧКЕ ПИВАРЕ** и већ смо почели продавати

ЧИКЛОВАЧКОГ МЕРЦЕН ПИВА

Цена пиву без потрошарине. * Цена пиву са потрошарином.

100 Литара у 1/2 бурадима ф.	13.-	100 Литара у 1/4 у бурадима ф.	18.-
100 " " 1/2 " " "	13.80	100 " " 1/2 " " "	18.80
100 Боца " 1/2 Литара " "	9.-	100 Боца " 1/2 Литара " "	11.50

Услед тога препоручујемо г. г. закупницима и кафецијама сво **ПРИПОЗНАТО ПИВО**, које надмашује свако друго; како у квалитету тако и цени.

са поштовањем

ВИЛХЕЛМ АДЛЕР И СИН.

Одговорни уредник. **НИКОЛА РАЈКОВИЋ**

Ј. ГРИЗ У ВРШЦУ.

Трговина кратке и галантеријске робе, стовариште обућа у кући г. Цофмана, преко од маџистрата.

За пролетње доба

Препоручујем мојим и. н. штов. муштеријама и остолом грађанству, моје богато сложите: сунцобрана, ладница, рукавица, мараме од чипке, чипака као и разног др. прибора за женска одела, чипака, панталки, позамантира, руша и борна.

НАЈНОВИЈЕ У ВЛУЗАМА И ТРИКОТ ХАЉИНАМА, врло лепих **ДЕЧИЈИХ ХАЉИНИЦА**, женских кошуља као и другог женског белог рубља, разних чарапа за госпође господу и децу, сваке сорте фула и конаца за плетиво, најбоље врсте

КОШУЉА ЗА ГОСПОДУ и ДЕЧАКЕ као и крогнова манџети и кравати.

РАЗНИХ ПУТНИЧКИХ САНДУКА И ТОРБИ,

четака за зубе, косу и одело, пудера, сапуна, зубне пасте, мивриса, чешљева и других игала за косу, новчаника, дувачара, штапова као разних опасивача од коже, штофа и свиле. Уједно препоручујем поштом женскију

шешира за одрасле као и за девојчице, које продајем

ПО ВРЛО ЈЕФТИНОЈ ЦЕНИ.

Исто тако **ОБУЋА ЗА ГОСПОЂЕ, ГОСПОДУ И ДЕЦУ**

у свима могућим сортама. Иста роба приспела ми је већ скоро сва, за ово доба, те се тога препоручујем и молим за многобројну посету. —

3-3

Са поштовањем:

Ј. Гриз.

ОБУЋАРСКА РАДЊА

СТЕВАН ПОПОВИЋА

У ВРШЦУ.

у кући Антона Најкома, преко од Лазаревићеве куће.

Част ми је п. н. штованом грађанству, како одавде тако и са стране учтиво до знања ставити, да сам моју већ од више година, овде постојећу обућарску радњу проширио, увеличао и снабдео разним обућама

како за одрасле, тако и за децу

Роба је свежа и укусно израђена, у првим **БЕЧКИМ** и **ПРАШКИМ** фабрикама, те је с тога и препоручујем мојим како старим, тако и новим муштеријама.

Са поштовањем

СТЕВАН ПОПОВИЋА

3-3

ОБЗНАНА РАДЊЕ.

Част ми је п. н. публицу у месту и на страни учтиво објавити, да сам на великој пијаци, у кући **Радуловића** — где касаш стоје — отворио

ВОСКАРСКО КОЛАЧАРСКУ РАДЊУ

и снабдео је са чисто воштаним свећама, свећама од других материја, као и са извршним медом, колачима, котрљима и т. д. и тиме се п. н. публицу препоручујем.

Препродајцима као и онима који на више узимају, дајем велики радат.

Са поштовањем:

БОРЂИ РАДАК,

3-3

воскар и колачар.

ЗАВОД.

За лечење хладном
ВОДОМ ОТВОРИЛИ СМО У

Новом-Саду.

Др. Л. Станјевић и Др. Ј. Велимировић.

Издање и штампа Касавовићеве штампарије у Вршцу.